

04.11.2002. MK noteikumi Nr.508 "Jonizējošā starojuma avotu fiziskās aizsardzības prasības" ("LV", 164 (2739), 12.11.2002.) [spēkā ar 13.11.2002.] ar grozījumiem:

- 28.04.2009. MK noteikumi Nr.361 ("LV", 69 (4055), 06.05.2009.) [spēkā ar 07.05.2009.]

Redakcijas: [13.11.2002] [07.05.2009]

Redakcija uz 07.05.2009.

Ministru kabineta noteikumi Nr.508

Rīgā 2002.gada 4.novembrī (prot. Nr.48 27.§)

Jonizējošā starojuma avotu fiziskās aizsardzības prasības

Izdoti saskaņā ar likuma "Par radiācijas drošību un kodoldrošību" 9.panta ceturtais daļas 1.punktu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka jonizējošā starojuma avotu fiziskās aizsardzības prasības.
2. Operators, kura kontrolētajā zonā atrodas jonizējošā starojuma avots, kam nepieciešama speciālā atļauja (licence) vai atļauja darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem (turpmāk – apsargājamais avots), nodrošina minētā avota fiziskās aizsardzības prasību izpildi, lai novērstu neatļautas darbības - diversiju, apsargājamā avota nolaupīšanu, neatļautu pārvietošanu, pārveidošanu vai lietošanu, bojāšanu un iznīcināšanu.
3. Iespējamās neatļauto darbību veicējus (uzbrucējus) iedala divās grupās:
  - 3.1. iekšējais uzbrucējs – jebkurš darbinieks (ieskaitot apsardzes darbiniekus), kas mēģina veikt vai veic neatļautas darbības operatora kontrolētajā zonā, kurā atrodas apsargājamais avots (turpmāk - apsargājamais objekts), lai izdarītu noziedzīgu nodarījumu, tai skaitā pasīvi vai aktīvi atbalstītu iebrucēju;
  - 3.2. iebrucējs – uzbrucējs no ārpuses, kurš mēģina iekļūt vai ir neatļauti iekļuvis apsargājamā objektā, lai izdarītu noziedzīgu nodarījumu.
4. Fiziskās aizsardzības sistēma sastāv no šādiem elementiem:
  - 4.1. detektēšanas sistēma – neatļauto darbību atklāšana un atpazīšana;
  - 4.2. novērtēšanas sistēma – iekšējā uzbrucēja un iebrucēja atpazīšana;
  - 4.3. aizkavēšanas sistēma – neatļautu darbību aizkavēšana un iekšējā uzbrucēja vai iebrucēja

kustības palēnināšana;

4.4. reaģēšanas sistēma - iekšējā uzbrucēja un iebrucēja aizturēšana vai neitralizācija.

5. Fiziskās aizsardzības prasību izpildi kontrolē Drošības policija un Radiācijas drošības centrs. Radiācijas drošības centrs konsultē Drošības policiju par iespējamo radioaktīvo piesārņojumu un apstarošanu apsargājamajos objektos neatļauto darbību dēļ.

6. Apsargājamajos objektos ir aizliegts filmēt vai fotografēt fiziskās aizsardzības sistēmu iekārtas un to darbību, izņemot speciālistiem paredzēto mācību materiālu par jonizējošā starojuma avotu fizisko aizsardzību, ja tas saskaņots ar Drošības policiju.

7. Apstrādājot vai montējot mācību materiālu par jonizējošā starojuma avotu fizisko aizsardzību, pēc iespējas likvidē norādes par konkrēto apsargājamo objektu un atdala tos fotouzņēmumus vai filmas daļas, kurās parādīti visi viena objekta elementi kopumā vai jonizējošā starojuma avotu fiziskās aizsardzības sistēmas detalizētas shēmas. Mācību materiālu par jonizējošā starojuma avotu fizisko aizsardzību nedrīkst pavairot bez Drošības policijas atļaujas.

8. Aizliegts rīkot publiskas sanāksmes, demonstrācijas un piketus apsargājamā objekta pastiprinātas apsardzes zonā, kas noteikta šo noteikumu 28.2.apakšpunktā, izņemot darbinieku streikus.

9. Ņemot vērā ekspozīcijas dozas jaudu, ko rada kodolmateriāli, tos iedala divās grupās:

9.1. neapstaroti kodolmateriāli - kodolmateriāli, kas nav apstaroti kodolreaktorā un kuru radītā ekspozīcijas dozas jauda viena metra attālumā no neekranēta materiāla nepārsniedz 1 Sv/h;

9.2. apstaroti kodolmateriāli - kodolmateriāli, kas ir apstaroti kodolreaktorā un kuru radītā ekspozīcijas dozas jauda viena metra attālumā no neekranēta materiāla pārsniedz 1 Sv/h.

10. Apsargājamajos objektus, ņemot vērā apsargājamā avota bīstamību, iedala četrās kategorijās. Minētās kategorijas noteiktas šo noteikumu 11., 12., 13. un 14.punktā.

11. I kategorijas apsargājamā objektā atrodas šādi apsargājamie avoti:

11.1. kodolmateriāli:

11.1.1. neapstarots plutonijs, jebkuri tā izotopi vai to maisījums, ja kopējais plutonija daudzums pārsniedz divus kilogramus, izņemot gadījumus, ja tajā ir vairāk par 80 % Pu²³⁸;

11.1.2. neapstarots urāns, kura bagātinājums ar izotopu U²³⁵ ir lielāks par 20 %, un kopējais urāna daudzums pārsniedz piecus kilogramus;

11.1.3. neapstarots urāna izotops U²³³, ja tā daudzums pārsniedz divus kilogramus;

11.1.4. apstarota kodoldegviela, ja tās bagātinājums ar U²³⁵, U²³³ vai jebkuru plutonija izotopu, izņemot Pu²³⁸, pārsniedz 10 % un tā satur vairāk par vienu kilogramu šo izotopu, pārrēķinot uz 100 % bagātinājuma;

11.2. valsts nozīmes jonizējošā starojuma avots.

12. II kategorijas apsargājamā objektā atrodas šādi apsargājamie avoti:

12.1. kodolmateriāli:

12.1.1. neapstarots plutonijs, jebkuri tā izotopi vai to maisījums, ja kopējais plutonija daudzums ir 0,5–2,0 kilogrami, izņemot gadījumus, ja tajā ir vairāk par 80 % Pu²³⁸;

12.1.2. neapstarots urāns, kura bagātinājums ar izotopu U²³³ ir lielāks par 20 %, un kopējais urāna daudzums ir 1,0–5,0 kilogrami;

12.1.3. neapstarots urāns, kura bagātinājums ar izotopu U²³⁵ ir 10 %- 20 %, un kopējais urāna daudzums pārsniedz desmit kilogramus;

12.1.4. neapstarots urāna izotops U²³³, ja tā daudzums ir 0,5–2,0 kilogrami;

12.1.5. apstarota kodoldegviela, ja tās bagātinājums ar U²³⁵, U²³³ vai jebkuru plutonija izotopu, izņemot Pu²³⁸, nepārsniedz 10 % un tā satur mazāk par vienu kilogramu šo izotopu, pārrēķinot uz 100 % bagātinājuma;

12.2. Ministru kabineta 2001.gada 3.jūlija noteikumu Nr.301 "Speciālo atļauju (licenču) un atļauju darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem izsniegšanas kārtība un kārtība, kādā publiski apspriežama valsts nozīmes jonizējošā starojuma objektu izveidošana vai būtisku pārmaiņu veikšana tajos" 1.pielikumā noteiktie jonizējošā starojuma avoti, kas iekļauti stratēģiskas nozīmes preču – ieroču, bruņojuma un munīcijas – sarakstā;

12.3. radioaktīvā viela, kuras kopējā radioaktivitāte 10⁶ –10⁹ reizes pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos limitus, kuriem nepieciešama speciālā atļauja (licence) vai atļauja darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem, izņemot kodolmateriālus un ūdeņraža izotopu H³;

12.4. jonizējošā starojuma avots, kura radītā jonizējošā starojuma dozas jauda viena metra attālumā no jonizējošā starojuma avota ir lielāka par 10 Sv/h.

13. III kategorijas apsargājamā objektā atrodas šādi apsargājamie avoti:

13.1. kodolmateriāli:

13.1.1. neapstarots plutonijs, jebkuri tā izotopi vai to maisījums, ja kopējais plutonija daudzums ir 15–500 gramu, izņemot gadījumus, ja tajā ir vairāk par 80 % Pu²³⁸;

13.1.2. neapstarots urāns, kura bagātinājums ar izotopu U²³⁵ ir lielāks par 20 %, un kopējais urāna daudzums ir 15–1000 gramu;

13.1.3. neapstarots urāns, kura bagātinājums ar izotopu U²³⁵ ir 10 %-20 %, un kopējais urāna daudzums ir 1–10 kilogramu;

13.1.4. neapstarots urāns, kura bagātinājums ar izotopu U²³⁵ ir 0,075 %-10 %, un kopējais urāna daudzums ir lielāks par desmit kilogramiem;

13.1.5. neapstarots urāna izotops U²³³, ja tā daudzums ir 15–500 gramu;

13.2. ar kodolmateriāliem saistītais materiāls, kurā:

13.2.1. H³ daudzums pārsniedz 1015 Bq;

13.2.2. H² daudzums pārsniedz 1000 kg;

13.2.3. Li^6 daudzums pārsniedz 30 g;

13.3. Ministru kabineta 2001.gada 3.jūlija noteikumu Nr.301 "Speciālo atļauju (licenču) un atļauju darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem izsniegšanas kārtība un kārtība, kādā publiski apspriežama valsts nozīmes jonizējošā starojuma objektu izveidošana vai būtisku pārmaiņu veikšana tajos" 3.pielikumā noteiktie jonizējošā starojuma avoti, izņemot minētajā pielikumā iekļautās radioaktīvās vielas;

13.4. radioaktīvā viela, kuras kopējā radioaktivitāte 10^3 – 10^6 reizes pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos limitus, kuriem nepieciešama speciālā atļauja (licence) vai atļauja darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem, izņemot kodolmateriālus un ūdeņraža izotopu H^3 ;

13.5. jonizējošā starojuma avots, kura radītā jonizējošā starojuma dozas jauda viena metra attālumā no jonizējošā starojuma avota ir 0,1-10 Sv/h, vai rentģeniekārta, ja tās strāvas stiprums pārsniedz 10 mA un rentģenstaru enerģija 100 keV.

14. IV kategorijas apsargājamā objektā atrodas šādi apsargājamie avoti:

14.1. kodolmateriāli, kuru daudzums ir mazāks par to kodolmateriālu daudzumu, kas atrodas III kategorijas apsargājamā objektā, bet pārsniedz to kodolmateriālu daudzumu, kura lietošanai ir nepieciešama speciālā atļauja (licence) vai atļauja darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem;

14.2. ar kodolmateriāliem saistītais materiāls, kurā:

14.2.1. H^3 daudzums ir mazāks par 10^{15} Bq, bet lielāks par 10^{12} Bq;

14.2.2. H^2 daudzums ir mazāks par 1000 kg, bet lielāks par 10 kg;

14.2.3. Li^6 daudzums ir mazāks par 30 g, bet lielāks par 3 g;

14.3. radioaktīvā viela, kuras kopējā radioaktivitāte ne vairāk kā 10^3 reižu pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos limitus, kuriem nepieciešama speciālā atļauja (licence) vai atļauja darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem;

14.4. jonizējošā starojuma avots, kura radītā jonizējošā starojuma dozas jauda viena metra attālumā no jonizējošā starojuma avota ir mazāka par 0,1 Sv/h.

2. Fiziskās aizsardzības sistēmas plānošana

2.1. Vispārīgās prasības

15. Plānojot jebkuru darbību apsargājamā objektā, operators nodrošina efektīvu fiziskās aizsardzības sistēmu, kura:

15.1. neapgrūtina radiācijas drošības, kodoldrošības, ugunsdrošības un veselības aizsardzības prasību izpildi;

15.2. netraucē radiācijas avārijas seku likvidēšanu;

15.3. neapgrūtina apsargājamo avotu uzskaiti, kontroli un atļautās darbības apsargājamā objektā;

15.4. nodrošina, lai visi fiziskās aizsardzības sistēmas elementi darbotos vienlaikus, viens otru papildinot.

16. Operators izvēlas piemērotus fiziskās aizsardzības sistēmas tehniskos elementus un administratīvos līdzekļus, tai skaitā iekšējās instrukcijas par darbinieku un apmeklētāju iekļūšanas un izkļūšanas kontroli apsargājamā objektā un iekļūšanas un izkļūšanas reģistrēšanas kārtību. Fiziskās aizsardzības sistēmu tehniskos elementus nelieto, ja nepieciešamo drošības pakāpi var sasniegt ar administratīvajiem līdzekļiem.

17. Fiziskās aizsardzības sistēmā izmanto vienu vai vairākas iekārtas, lai ieslēgtu vai izslēgtu bloķēšanas sistēmu, signalizācijas sistēmu vai citu fiziskās aizsardzības iekārtu, kuru var darbināt ar šim nolūkam speciāli konstruētu un izveidotu atslēgu (turpmāk - kontroles iekārta).

18. Plānojot fiziskās aizsardzības sistēmu, paredz nepārtrauktu elektroenerģijas piegādi visiem fiziskās aizsardzības sistēmas elementiem avārijas gadījumos un elektrotīklu remonta laikā. Ja nepieciešams, ierīko autonomus rezerves barošanas avotus vai rezerves barošanu no elektroenerģijas piegādātāju elektrotīkla.

19. I un II kategorijas apsargājamā objektā, projektējot un izveidojot iekšējos elektrotīklus:

19.1. paredz nodrošinājumu nepārtrauktai elektroenerģijas piegādei visiem fiziskās aizsardzības sistēmas elementiem, ugunsdzēsšanas ierīcēm, radiācijas drošības un kodoldrošības vadības un kontroles iekārtām un instrumentiem normālas ekspluatācijas apstākļos, kā arī avārijas gadījumā vai remonta laikā izslēdzoties kādam no elektroenerģijas ievadiem;

19.2. paredz šādu tehnisko nodrošinājumu:

19.2.1. pārslēgšanās uz avārijas režīma elektroenerģijas piegādi notiek automātiski, un tas neizraisa apsardzes iekārtu darbības traucējumus;

19.2.2. apsardzes stacijās automātiski ieslēdzas signalizācija, ja notikusi pārslēgšanās uz avārijas režīma elektroenerģijas piegādi;

19.2.3. avārijas režīmā visas iekārtas var darboties tik ilgi, cik nepieciešams, lai atjaunotu normālu elektroenerģijas piegādi;

19.2.4. elektroenerģijas nodrošinājuma iekārtas avārijas režīmā ir aizsargātas pret ārējās vides faktoriem.

20. I un II kategorijas apsargājamā objektā operators vismaz reizi nedēļā pārbauda avārijas režīma elektroenerģijas piegādes iekārtu stāvokli, tai skaitā degvielas daudzumu dīzeļģeneratoriem un akumulatoru bateriju uzlādējuma pakāpi. Pārbaudes datus reģistrē uzskaites žurnālā.

21. Operators nodrošina fiziskās aizsardzības plāna izstrādi. Plānā norāda:

21.1. apsargājamā objekta detalizētu raksturojumu, kurā ietver vismaz šādus datus:

21.1.1. apsargājamo avotu atrašanās vietas;

21.1.2. apsargājamo avotu ievēšanas un izvešanas vietas un apsargājamo avotu plūsma starp tām;

21.1.3. kopējais darbinieku skaits apsargājamā objektā, darbinieku skaits katrā maiņā, maiņu grafiki un procedūras, lai kontrolētu piekļūšanu apsargājamiem avotiem;

21.1.4. prasības darbībām normālos apstākļos, remonta laikā un avārijas situācijās;

21.1.5. apsargājamo avotu kontroles un uzskaites sistēma;

21.2. zonas, kurās nodrošina aizsardzību pret neatļautām darbībām, kā arī nosaka apsargājamus avotus šajās zonās;

21.3. iespējamās iekšējo uzbrucēju un iebrucēju pārvietošanās ceļus un darbības detektēšanas un aizkavēšanas sistēmas pārvarēšanai;

21.4. fiziskās aizsardzības sistēmas elementus un to tehnisko nodrošinājumu, iekšējās instrukcijas apmeklētāju iekļūšanas un izklūšanas kontrolei apsargājamā objektā un iekļūšanas un izklūšanas reģistrēšanas kārtību, kā arī instrukcijas darbinieku rīcībai, lai nepieļautu neatļautas darbības;

21.5. dažādu fiziskās aizsardzības elementu savstarpējās ietekmes analīzi.

22. Fiziskās aizsardzības plānu I, II un III kategorijas apsargājamam objektam operators saskaņo ar Drošības policiju.

2.2. Apdraudējuma novērtēšana

23. Fiziskās aizsardzības sistēmas plānošanai I un II kategorijas apsargājamās objektos operators nodrošina apdraudējuma analīzi, novērtējot:

23.1. varbūtību uzbrukumam no ārpuses, uzbrukumam no slēpņa vai darbības, ko veic personu grupa, kurai piemīt šādas īpašības:

23.1.1. tās dalībnieki ir labi apmācīti, ieskaitot militāro pieredzi un apmācību armijā, un tiem ir motivācija uzbrukumam;

23.1.2. tos atbalsta darbinieki, tai skaitā sniedzot nozīmīgu informāciju par fiziskās aizsardzības sistēmu, atvieglojot iekļūšanu un izklūšanu, sabojājot signalizācijas un komunikācijas iekārtas un tieši piedaloties uzbrukumā;

23.1.3. tās dalībniekiem ir ieroči ar trokšņa slāpētājiem un palīgierīcēm efektīvai lietošanai no liela attāluma, kā arī automātiski kājnieku ieroči;

23.1.4. tās dalībniekiem ir rokas instrumenti, ieskaitot palīgierīces un sprāgstvielas, lai ielauztos apsargājamā objektā, radītu tam būtiskus bojājumus vai sabojātu ēkas, transportlīdzekļus un fiziskās aizsardzības sistēmas elementus;

23.1.5. tiem ir autotransports (I kategorijas apsargājamiem objektiem analizē arī citas tehnikas izmantošanu) uzbrucēju, to ieroču un tehnisko palīgierīču pārvadāšanai vai barjeru pārvarēšanai ap apsargājamo objektu;

23.1.6. tās dalībnieki spēj darboties vienlaikus divās vai vairākās mazās grupās;

23.2. iespēju, ka neatļautās darbības veic persona, kas strādā apsargājamā objektā (tai skaitā arī darbu vadītājs un apsardzes dienesta vadītājs), vai minētā persona, sadarbojoties ar iebrucēju;

23.3. ierobežotas pieejamības informācijas apmaiņas iespēju starp iebrucēju un personām, kuras var ieņemt jebkuru amatu apsargājamā objektā, tādējādi iegūstot:

23.3.1. tiesības piekļūt apsargājamam avotam;

23.3.2. detalizētas zināšanas par apsargājamo objektu;

23.3.3. speciālas palīgierīces, lai piekļūtu apsargājamam avotam un varētu veikt darbības ar to;

23.3.4. apsargājamo avotu imitatorus, ko var novietot nozagto apsargājamo avotu vietā, lai aizkavētu zādzības fakta konstatāciju;

23.3.5. iespēju izgatavot viltotus dokumentus, ko nodot iebrucējiem, lai atvieglotu viņu iekļūšanu apsargājamā objektā;

23.4. varbūtību, ka apdraudējumu rada cilvēki ar psihiskām novirzēm. Attiecībā uz I kategorijas apsargājamiem objektiem Drošības policija var noteikt uzbrucēju iedalījuma papildu kategorijas.

24. Personai var atļaut strādāt ar šo noteikumu 11. un 12.punktā, 13.1.apakšpunktā vai 13.2.apakšpunktā minētajiem apsargājamiem avotiem pēc tam, kad persona ir operatoram iesniegusi izvērstu informāciju par iepriekšējo darbu, norādot arī informāciju par personas vai tās pirmās pakāpes radnieku sodāmību par noziedzīgu nodarījumu.

25. Atbilstoši šo noteikumu 24.punktam personas sniegto informāciju operators nodod Drošības policijai. Drošības policija novērtē, vai darbiniekus ar šantāžu nevar piespiest pasīvi vai aktīvi atbalstīt iebrucējus.

26. Pirms darbiniekam (ieskaitot apsardzes dienesta darbiniekus) atļauj strādāt I vai II kategorijas apsargājamā objektā, viņš ar parakstu apliecina šādu apņemšanos:

26.1. nekādos apstākļos neveikt neatļautas darbības ar apsargājamo avotu;

26.2. ar savu darbību vai bezdarbību neveicināt neatļautas darbības ar apsargājamo avotu;

26.3. nesniegt ar fiziskās aizsardzības sistēmu saistītu informāciju personām, kurām nav tiesību šo informāciju saņemt;

26.4. nepiedalīties streikos, ja tas var apdraudēt objekta fizisko aizsardzību, kā arī būtiski pazemināt kodoldrošības un radiācijas drošības līmeni.

2.3. Daudzu barjeru sistēma

27. Daudzu barjeru sistēmu veido, ievērojot principu, ka efektīvu fiziskās aizsardzības sistēmu var izveidot tad, ja ap iespējamā uzbrukuma mērķi ir izveidotas vairākas apsardzes zonas un katrā nākamajā zonā, kas ir tuvāk apsargājamam avotam vai jonizējošā starojuma avotu vadības sistēmām, tiek izveidots stingrāks aizsardzības režīms.

28. Apsargājamā objektā izveido šādas apsardzes zonas:

28.1. apsargājamā zona - teritorija, kas ietver visu apsargājamo objektu vai daļu no tā;

28.2. pastiprinātas apsardzes zona – teritorija apsargājamā objekta kontroles zonā. Kontroles zona ir teritorija ap katru jonizējošā starojuma avotu vai ap kompaktā teritorijā esošu jonizējošā starojuma avotu grupu, kurā saņemtā jonizējošā starojuma doza var pārsniegt 20 mSv gadā;

28.3. iekšējā zona – teritorija ap apsargājamo avotu operatora kontroles zonā.

29. Apsardzes zonas norobežo ar aizsardzības barjerām, kuras ietver detektēšanas un aizkavēšanas sistēmas, kuras uzbrucējiem ir jāpārvar vienu pēc otras, līdz tie nonāk pie uzbrukuma mērķa.

30. III un IV kategorijas apsargājamajos objektos drīkst apvienot apsargājamo zonu ar pastiprinātas apsardzes zonu.

31. Lai daudzu barjeru sistēma darbotos efektīvi, izveido rezerves sistēmu, kura var nekavējoties aizstāt galveno fiziskās aizsardzības sistēmu, ja tā tiek sabojāta vai notiek tehniska kļūda tās darbībā. Rezerves sistēmās ieteicams izmantot tādas iekārtas un tehnoloģijas, kuras atšķiras no pamatsistēmas, lai apgrūtinātu uzbrucējiem iespēju sabojāt abas sistēmas vienlaikus vai ar vieniem un tiem pašiem paņēmieniem.

3. Detektēšanas sistēma un novērtēšanas sistēma

32. Detektēšanas sistēmu, kura sastāv no ierīcēm, kas reģistrē personu radītās izmaiņas (turpmāk – sensors), apvieno ar trauksmes novērtēšanas sistēmām, uzbrucēja atpazīšanas sistēmām un trauksmes paziņošanas sistēmām, ietverot tajās arī visas ar šīm sistēmām saistītās komunikācijas un displeja iekārtas. Šādu detektēšanas sistēmas un novērtēšanas sistēmas kompleksu veido, lai:

32.1. nekavējoties konstatētu iebrucēja mēģinājumu iekļūt apsargājamā objektā;

32.2. varētu atšķirt uzbrukumu no viltus trauksmes signāliem;

32.3. varētu atpazīt iebrucēju;

32.4. atšķirtu atļautās darbības no neatļautām darbībām, ko veic darbinieks;

32.5. varētu laikus izziņot trauksmi un reaģēšanas spēki varētu apturēt uzbrucēju pirms neatļautās darbības izdarīšanas, tai skaitā apturēt uzbrucēju pirms apsargājamā objekta atstāšanas nolaupīšanas gadījumā, bet diversijas gadījumā –, pirms uzbrucējs ir nokļuvis līdz iekšējai zonai un veicis diversijas aktu.

33. Detektēšanas sistēmas I un II kategorijas apsargājamajos objektos izvieto:

33.1. ap apsargājamo objektu;

33.2. tiešā atsevišķu apsargājamo avotu tuvumā;

33.3. pie apsargājamā objekta ieejas un izejas.

34. I un II kategorijas apsargājamajos objektos papildu detektēšanas sistēmas uzstāda tajās apsargājamā objekta vietās, kurās:

34.1. veicot uzbrukumu, var tikt radīti būtiski kaitējumi apsargājamajam avotam;

34.2. ilgu laiku regulāri var pazaudēt apsargājamus avotus tik mazos daudzumos, ka to pazušānu var konstatēt tikai pēc fiziskas inventarizācijas.

35. Detektēšanas sistēmas III un IV kategorijas apsargājamā objektā izvieto ap pastiprinātas apsardzes zonu. Detektēšanas sistēmas nav nepieciešamas:

35.1. III kategorijas apsargājamā objektā, ja atbilstošu fizisko aizsardzību nodrošina apsargājamā objekta reaģēšanas sistēma, izņemot objektu, kurā atrodas šo noteikumu 13.1.apakšpunktā minētais apsargājamais avots;

35.2. IV kategorijas apsargājamā objektā, ja atbilstošu fizisko aizsardzību nodrošina apsargājamā objekta reaģēšanas sistēma vai aizkavēšanas sistēma.

36. Pastiprinātas apsardzes zonu barjeras nodrošina vismaz ar divām savstarpēji neatkarīgām uzbrukuma detektēšanas sistēmām, kā arī izveido trauksmes analīzes un novērtēšanas sistēmas.

37. Izvēloties sensorus detektēšanas sistēmai, ņem vērā:

37.1. apsargājamā objekta specifiku;

37.2. sensoru detektēšanas varbūtību;

37.3. varbūtību, ka sensorus var sabojāt vai traucēt to normālu darbību, tāpēc priekšroku dodot tādiem elementiem, ko ir grūti sabojāt vai traucēt to darbību.

38. Sensorus novieto vietās, kurās ir vismazākie ārējie traucējumi, kas var radīt kļūdas sensoru darbā, un ir iespējams noregulēt tos uz maksimālo jutību. Uzstādot sensorus, ņem vērā divas galvenās metodes sensoru darbības traucēšanai, ko var izmantot uzbrucējs:

38.1. bloķēšana – palīgierīču izmantošana un pasākumu veikšana, lai nepieļautu uzbrucēja radītā trauksmes signāla atskanēšanu vai kavētu trauksmes signāla noraidīšanu apsardzes dienestam;

38.2. apiešana – uzbrucēja pārvietošanās pa sensora nekontrolētām zonām.

39. Lai aizsargātu sensorus pret bloķēšanu, operators izvēlas kādu no šādām iespējām:

39.1. ierīces, kas rada trauksmi, ja mēģina sabojāt sensoru;

39.2. mehāniski izveidota zona, kura traucē piekļūt sensoram;

39.3. signalizācijas līniju uzraudzība visapdraudētākajos punktos, ko veic apsardzes dienests;

39.4. signalizācijas līniju pašpārbaude visā to garumā, izmantojot elektroniskās metodes;

39.5. zonas, kuras vienlaikus kontrolē divi savstarpēji neatkarīgi sensori.

40. Lai nodrošinātu uzbrucēja atpazīšanu vai uzbrukuma savlaicīgu pamanīšanu I un II kategorijas apsargājamajos objektos, ap apsargājamo objektu un apsargājamo avotu tiešā tuvumā uzstāda detektēšanas sistēmu sensorus kopā ar optiskajām ierīcēm, kas ļauj apzināt uzbrukumu, atpazīt uzbrucējus vai ļauj apsardzes dienesta darbiniekiem nepārtraukti vizuāli kontrolēt apsargājamo objektu un apsargājamās avotus.

41. Lai kontrolētu uzbrucēja pārvietošanos caur barjerām, uz sienām, durvīm, jumta un ventilācijas caurulēm novieto sensorus, tai skaitā:

41.1. magnētiskā līdzsvara slēdžus;

41.2. stiklu sasišanas sensorus;

41.3. gaismas stara sensorus.

42. Lai kontrolētu uzbrucēja pārvietošanos apsargājamā zonā, izmanto detektēšanu tilpumā, tai skaitā:

42.1. ultraskaņas sensorus;

42.2. mikroviļņu sensorus;

42.3. pasīvos infrasarkanā staru sensorus.

43. Lai kontrolētu darbības tiešā apsargājamā avota tuvumā, izmanto punktveida sensorus, tai skaitā:
- 43.1. kapacitātes blīvuma sensorus vai citus pietuvošanās sensorus;
  - 43.2. spiediena vai pieskaršanās sensorus.
44. Izveidojot detektēšanas sistēmu pastiprinātas apsardzes un iekšējā zonā, operators nodrošina, lai:
- 44.1. uz apsardzes pults parādās indikācija un ieslēdzas trauksmes signalizācija, ja kāds detektors dod trauksmes signālu, kā arī lai var konstatēt, kurš detektors kurā apsargājamās zonas vietā ir šo trauksmes signālu radījis;
  - 44.2. ir indikācija, ja kāds no signalizācijas kabeļiem tiek pārrauts;
  - 44.3. uz apsardzes pults ir indikācija, ja kāds detektors ir izslēgts, lai veiktu atļautas darbības apsargājamā objektā;
  - 44.4. visi signalizācijas kabeļi un to savienojumi ir droši un pasargāti no iespējamām diversijām.
45. Izveidojot detektēšanas sistēmu ap apsargājamo zonu I un II kategorijas apsargājamajos objektos, operators papildus šo noteikumu 44.punktā noteiktajām prasībām nodrošina, lai:
- 45.1. uz apsardzes pults ir indikācija, ja notiek signalizācijas līnijas pārbaude, pieslēdzot tai mēriekārtas;
  - 45.2. ieslēdzas trauksmes signāls, ja apsardzes režīmā tiek šķērsots apsargājamās zonas perimetrs.
46. Jebkuram akustiskajam fiziskās aizsardzības trauksmes signālam jābūt skaidri sadzirdamam un pazīstamam. Tas nedrīkst būt līdzīgs automašīnu radītajiem skaņas signāliem, kā arī citiem skaņas signāliem apsargājamā objektā.
47. Akustiskās trauksmes signalizācijas ierīces izveido tā, lai laikā starp signāliem to svārstību frekvence nepārsniedz $2 \text{ Hz} \pm 1 \text{ Hz}$ un klusuma periods starp signāliem ir vienāds ar skaņas signāla laiku (10 % kļūdas robežās). Akustiskajam trauksmes signālam:
- 47.1. minimālais skaļums ir vismaz 100 dB;
  - 47.2. skaņas impulsu garums ir 25-30 sekundes.
48. Ja akustisko trauksmes signālu var modulēt pēc frekvences, ierīci izveido tā, lai skaņas impulsu laikā frekvence mainās no 1800 Hz līdz 3550 Hz un atpakaļ līdz 1800 Hz.
49. Ja par trauksmes signālu izmanto gaismu, optiskās trauksmes ierīces izveido tā, lai tās dotu 25 sekundes garus gaismas impulsus un to darbība būtu vismaz 5 minūtes, ja trauksmes signālu rada automātiski, ieslēdzot un izslēdzot parastās apgaismošanas ierīces.
50. Ja par trauksmes signālu izmanto gaismas impulsus, signalizācijas frekvence ir $2 \text{ Hz} \pm 1 \text{ Hz}$, gaismas un tumsas brīži ir vienāda garuma (10 % kļūdas robežās).
51. I un II kategorijas apsargājamajos objektos operators nodrošina apsargājamā objekta novērošanu un uzbrucēja atpazīšanu, apsardzes perimetra pārredzamību, novērošanu pastiprinātās apsardzes zonā un iekšējā zonā, izmantojot tuvās novērošanas televīzijas kameras vai citus piemērotus līdzekļus.
52. I un II kategorijas apsargājamajos objektos operators nodrošina, lai ar novērošanas kamerām varētu labi pārredzēt visas apsardzei nozīmīgās vietas pastiprinātās apsardzes zonā un iekšējā zonā

visu diennakti, kā arī lai novērošanas sistēmas monitoros nav traucējumu un attēls ir skaidrs.

53. I un II kategorijas apsargājamajos objektos pastiprinātas apsardzes zonā nedrīkst būt nepārredzamu apgabalus, kurus varētu izmantot uzbrucēji, lai nepamanīti piekļūtu apsargājamam objektam. Operators nodrošina, lai apsardzes darbinieki spēj kontrolēt, kas notiek jebkurā tālākajā apsardzes zonas vietā, arī sliktas redzamības apstākļos.

4. Aizkavēšanas sistēma

54. Aizkavēšanas sistēmu veido tā, lai ar tehniskajiem līdzekļiem palēninātu:

54.1. iebrucēja:

54.1.1. iekļūšanu apsargājamā objektā pāri vai caur barjerām ap apsargājamo objektu;

54.1.2. pārvietošanos pa apsargājamo objektu;

54.1.3. nokļūšanu līdz apsargājamam avotam;

54.1.4. izkļūšanu no apsargājamā objekta, nolaupot apsargājamo avotu;

54.1.5. diversiju;

54.2. iekšējā uzbrucēja:

54.2.1. neatļautu un neregistrētu pārvietošanos apsargājamā objektā;

54.2.2. neatļautu nokļūšanu līdz apsargājamam avotam;

54.2.3. izkļūšanu no apsargājamā objekta, nolaupot apsargājamo avotu;

54.2.4. diversiju.

55. Pasīvie aizkavēšanas elementi ir:

55.1. attālums, kas jāpārvar uzbrucējam;

55.2. inženierbarjeras, tai skaitā slēdzenes, kuras jāsaugauj, lai nonāktu līdz uzbrukuma mērķim.

56. Aktīvie aizkavēšanas elementi ir:

56.1. asaru gāzes;

56.2. putas;

56.3. lipīgi materiāli.

57. Aktīvos aizkavēšanas elementus atļauts izmantot tikai I kategorijas apsargājamajos objektos pēc saskaņošanas ar Drošības policiju.

(Grozīts ar MK 28.04.2009. noteikumiem Nr.361)

58. I un II kategorijas apsargājamā objekta iekšējā zonā operators nodrošina:

58.1. divas savstarpēji neatkarīgas fiziskās aizsardzības sistēmas, kuru izslēgšanai nepieciešami vismaz divi darbinieki vienlaikus;

58.2. ar fiziskās aizsardzības sistēmu savienotus divus savstarpēji neatkarīgus jonizējošā starojuma detektorus, kas bloķē iekļūšanu attiecīgajā telpā, ja viens no tiem reģistrē ekspozīcijas dozas jaudu 200 mSv/h.

59. Ja fiziskās aizsardzības iekārtu iedarbina, izņemot no tās atslēgu, slēdzeni izveido tā, ka ir nepieciešams izvilkt atslēgu vismaz 2 mm, lai aktivizētu aizsardzības sistēmu, vai nodrošina, ka aizsargierīci nevar iedarbināt nejauši vai atslēgu no slēdzenes izvelkot tikai daļēji.

60. Fiziskās aizsardzības iekārtu izveido tā, lai tā turpinātu darboties arī pēc 2500 ieslēgšanas un izslēgšanas reizēm.

61. Kontroles iekārtu, kuru darbina, ievadot individuālo kodu ar klaviatūras palīdzību, izveido tā, lai kontroles iekārtai būtu vismaz 10000 kodu variantu.

62. Elektroniskās kontroles iekārtas izmanto I un II kategorijas apsargājamajos objektos. Tās izveido tā, lai tiktu izpildīts kāds no šādiem nosacījumiem:

62.1. ir vismaz 50000 kodu variantu, un tie tiek mainīti pēc gadījuma skaitļu likuma;

62.2. koda atrašanai, mehāniski pārbaudot visas iespējamās kombinācijas, ir nepieciešamas vismaz 10 diennaktis.

63. Operators nodrošina, lai atslēgu atrašanās vietas, to lietošanas kombinācijas un elektronisko atslēgu kodus zina tikai tie darbinieki, kuriem ir atļauts tās izmantot.

64. Atslēgas, slēdzenes un informācija par elektronisko atslēgu kodiem atrodas I un II kategorijas apsargājamā objekta (kurā izmanto kodolmateriālus) galvenajā apsardzes stacijā. Tās izsniedz tikai apsardzes darbinieks, kuram ir atļauja iekļūt attiecīgajā zonā. Atslēgas, slēdzenes un informācija par kodiem, kas atļauj piekļūt pie apsargājamā avota, kas atrodas I kategorijas apsargājamā objektā, glabājas tikai pie apsardzes dienesta vadītāja vai apsardzes maiņas priekšnieka.

65. Apsardzes dienests:

65.1. uztur un aktualizē informāciju par visām atslēgām, slēdzenēm un elektroniskajiem atslēgu kodiem;

65.2. vismaz reizi gadā veic visu atslēgu, slēdžu un elektronisko atslēgu fizisko pārbaudi un, ja nepieciešams, tās nomaina, lai nodrošinātu slēdžu kvalitātes atbilstību apsargājamā objekta fiziskās aizsardzības plānā paredzētajām prasībām.

66. Slēdzenes un elektronisko atslēgu kodi tiek nekavējoties nomainīti, ja atklāj neatļautu iekļūšanu apsargājamā objektā, atslēdzot šīs slēdzenes, kā arī visos gadījumos, kad darbinieks, kuram ir zināmi attiecīgie elektroniskie kodi un tiesības izmantot attiecīgās atslēgas un slēdzenes, pārtrauc darba attiecības attiecīgajā objektā.

67. Ja fiziskās aizsardzības iekārtas:

67.1. ieslēdz apsargājamā zonā, pirms pēdējais darbinieks to atstāj, ieslēgšanas sistēmu izveido tā, lai nodrošinātu apsardzes iekārtu ieslēgšanos ar 15-45 sekunžu aizkavēšanos, bet šis aizkavēšanās laiks var tikt koriģēts atbilstoši apsargājamās zonas specifikai;

67.2. izslēdz apsargājamā zonā, pirms pirmais darbinieks tajā ieiet, izslēgšanas sistēmu izveido tā, lai nodrošinātu trauksmes iekārtu ieslēgšanos ar 5-15 sekunžu aizkavēšanos, bet šis aizkavēšanās laiks var tikt koriģēts atbilstoši apsargājamās zonas specifikai.

68. Optiskos signālus, kas norāda aizsardzības sistēmu stāvokli (ieslēgts vai izslēgts), izveido tā, lai to gaismas stiprums ārpus apsargājamās zonas būtu mazāks par 0,2 cd.

5. Reaģēšanas sistēma

69. Reaģēšanas sistēmu veido tā, lai uzbrucējs tiktu aizturēts:

69.1. pirms tas nokļuvis līdz apsargājamam avotam un veicis diversiju pret apsargājamo objektu;

69.2. pirms tas izkļuvis no apsargājamā objekta kopā ar nolaupīto apsargājamo avotu.

70. Reaģēšanas sistēmas elementi ir apsargājamā objekta apsardzes dienests un ārējie reaģēšanas spēki, ar kuriem ir noslēgts līgums par palīdzību uzbrukuma gadījumā, tai skaitā uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība), kas saņēmis speciālo atļauju (licenci) apsardzes darbības veikšanai, vai zemessardze.

71. Ārējo reaģēšanas spēku laika patēriņu, kā arī uzbrukumam nepieciešamo laiku un uzbrucēja pārvietošanās ceļu novērtē un analizē, izmantojot specializētu programmatūru vai ņemot vērā apsardzes sistēmu ekspertu viedokli.

72. Izvēlas tādu ārējo reaģēšanas spēku, kuram nepieciešams īsāks laiks, lai sagatavotos izbraukumam, ierastos uzbrukuma vietā un sagatavotos uzbrucēja aizturēšanai, nekā laiks, kāds nepieciešams, lai uzbrucējs ar nozagto apsargājamo avotu izkļūtu no apsargājamā objekta vai veiktu diversiju.

73. I kategorijas apsargājamo objektu, kurā atrodas kodolmateriāli, apsargā Iekšlietu ministrijas norīkots apsardzes dienests. Citos I kategorijas apsargājamajos objektos un II kategorijas apsargājamajos objektos operators izveido attiecīgu apsardzes dienestu. Par apsardzes dienesta vadītāju nozīmē personu:

73.1. kurai ir pieredze šādu uzdevumu izpildē;

73.2. kuras kandidatūru akceptējusi Drošības policija.

74. III un IV kategorijas apsargājamā objekta apsardzi nodrošina apsardzes dienests vai ārējie reaģēšanas spēki, kas pēc signalizācijas trauksmes veic nepieciešamos pasākumus. Apsardzes dienests vai ārējie reaģēšanas spēki nav nepieciešami:

74.1. III kategorijas apsargājamā objektā, ja atbilstošu fizisko aizsardzību nodrošina detektēšanas sistēma un aizkavēšanas sistēma, izņemot objektu, kurā atrodas šo noteikumu 13.1.apakšpunktā minētais apsargājamais avots;

74.2. IV kategorijas apsargājamā objektā, ja atbilstošu fizisko aizsardzību nodrošina detektēšanas sistēma vai aizkavēšanas sistēma.

75. Darbam apsardzes dienestā I un II kategorijas apsargājamajos objektos un III kategorijas apsargājamajos objektos, kuros veic darbības ar šo noteikumu 13.1. un 13.2.apakšpunktā minētajiem apsargājamiem avotiem, operators var pieņemt personu, kura atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām apsardzes darbiniekiem un kurai ir apsardzes sertifikāts. Pārējo kategoriju apsargājamo objektu apsardzes darbinieks var būt persona bez apsardzes sertifikāta.

76. Operators nodrošina, lai apsargājamā objekta apsardzes dienesta darbinieki:

76.1. tiktu apmācīti radiācijas drošības jautājumos, kuri jāievēro attiecīgajā objektā;

76.2. zinātu apsargājamā objekta īpatnības;

76.3. tiktu nodrošināti ar līdzekļiem apsardzes funkciju izpildei un aizsardzībai pret jonizējošo starojumu;

76.4. tiktu apmācīti darbam ar detektēšanas un novērošanas ierīcēm.

77. I un II kategorijas apsargājamā objektā, kurā izmanto kodolmateriālus, izveido galveno apsardzes staciju, kas nodrošina nepārtrauktu fiziskās aizsardzības sistēmas darbību, un rezerves apsardzes staciju, kas:

77.1. I kategorijas apsargājamā objektā pilnībā uzrauga visas galvenās apsardzes stacijas darbības un jebkurā brīdī spēj pilnībā pārņemt tās funkcijas;

77.2. II kategorijas apsargājamā objektā tiek izmantota fiziskās aizsardzības sistēmas funkcionēšanai, ja galvenajā apsardzes stacijā rodas tehniskas problēmas tālākai darbībai vai arī iebrukuma dēļ apsardzes dienestam tā ir jāatstāj.

78. I un II kategorijas apsargājamā objektā, kurā netiek izmantoti kodolmateriāli, kā arī III un IV kategorijas apsargājamā objektā izveido apsardzes punktu. Ja III vai IV kategorijas apsargājamā objekta apsardzi nodrošina ārējie reaģēšanas spēki, tad apsardzes punktu var neveidot.

79. Operators nodrošina, ka apsardzes stacijās un apsardzes punktos:

79.1. ir nepārtraukti sakari ar policiju un operatoru;

79.2. visi trauksmes signāli nonāk galvenajā un rezerves apsardzes stacijā;

79.3. visus trauksmes signālus reģistrē un laikus veic atbilstošus pasākumus.

80. Apsardzes staciju darbiniekus nedrīkst iesaistīt tādu pienākumu izpildē, kas nav saistīti ar fiziskās aizsardzības prasību izpildi. Katrs apsardzes darbinieks kontrolē tikai vienu neatkarīgu fiziskās aizsardzības elementu. Apsardzes staciju darbinieku darba maiņas garums nedrīkst pārsniegt astoņas stundas.

81. I kategorijas apsargājamā objektā apsardzes stacijas iekšpuse nedrīkst būt redzama no objekta apsardzes perimetra. No apsardzes stacijas jāredz iespējamie uzbrucēji un citas apsardzes stacijas, ja tādas attiecīgajā objektā ir izveidotas.

82. Operators nodrošina, lai I kategorijas apsargājamā objektā, kurā atrodas kodolmateriāli, galvenajai un rezerves apsardzes stacijai ir ložu necauršaujami logi, durvis, sienas, griesti un grīda.

83. Operators I un II kategorijas apsargājamajos objektos, kuros atrodas kodolmateriāli, nodrošina nepārtrauktus sakarus starp galveno apsardzes staciju un rezerves apsardzes staciju. Sakarus II kategorijas apsargājamajos objektos nodrošina vismaz divas savstarpēji neatkarīgas sakaru sistēmas, bet I kategorijas apsargājamajos objektos – trīs savstarpēji neatkarīgas sakaru sistēmas.

84. Par savstarpēji neatkarīgām sakaru sistēmām var uzskatīt:

84.1. stacionāro telefona līniju, neatkarīgi no tā, vai tā pilda telefona vai faksa funkcijas;

84.2. izdalīto datu pārraides līniju ar balss informācijas pārraides iespējām;

84.3. mobilo telefonu;

84.4. radiosakarus;

84.5. speciālās sakaru iekārtas, ja tās neizmanto publisko sakaru tīklu.

85. Plānojot sakaru sistēmas, operators nodrošina, ka:

85.1. vienas sistēmas bojājumus vai mākslīgus tās darbības traucējumus kompensē cita sistēma;

85.2. I kategorijas apsargājamā objektā, kurā atrodas kodolmateriāli, izmanto elektroniskās kodēšanas un dekodēšanas metodes, lai nepieļautu pārraidāmās informācijas noklausīšanos, un ievieš procedūras, lai informācijas nosūtītājs varētu apliecināt savu identitāti.

86. Ja I kategorijas apsargājamā objekta teritoriju regulāri uzrauga apsardzes dienesta darbinieki, operators nodrošina tos ar portatīvajām rācijām, kas spēj uzturēt nepārtrauktus sakarus visā apsargājamā objekta teritorijā.

87. I un II kategorijas apsargājamajos objektos operators nodrošina, lai trauksmes signalizācija atbilst vismaz šādām prasībām:

87.1. apsardzes stacijas un apsardzes dienesta darbinieki ir nodrošināti ar ierīcēm uzbrukuma trauksmes signāla pārraidīšanai;

87.2. trauksmes signāla pārraidīšanas iekārtas apsardzes dienesta darbinieki var viegli aizsniegt, un tās nav citiem redzamas vai atpazīstamas;

87.3. trauksmes signāls nonāk galvenajā un rezerves apsardzes stacijā;

87.4. ir nodrošināta nepārtraukta elektroenerģijas pievade no stacionārā elektrotīkla un rezerves barošana avārijas gadījumiem;

87.5. trauksmes signāls pēc iekārtas ieslēgšanas tiek pārraidīts nepārtraukti, līdz to pārtrauc apsardzes dienesta darbinieks;

87.6. trauksmes signāla pārraidīšanas iekārtas tiek pārbaudītas vismaz reizi nedēļā.

88. Trauksmes gadījumā apsargājamā objekta apsardzes dienesta darbiniekus vai ārējos reaģēšanas spēkus nevar atsaukt, kamēr nav pārbaudīti trauksmes iemesli.

89. Par jebkuru uzbrukumu apsargājamam objektam apsardzes dienests nekavējoties informē Drošības policiju. Attiecīgā objekta radiācijas drošības struktūrvienības vai radiācijas drošības un kodoldrošības struktūrvienības vadītājs vai darbu vadītājs par uzbrukumu informē Radiācijas drošības centru.

6. Ieejas un izejas kontrole I un II kategorijas apsargājamajos objektos

90. I un II kategorijas apsargājamā objektā iekļūšana ir atļauta tikai personām, kurām ir iebraukšanas vai ieešanas atļauja. Iebraukšanas atļauja tiek piešķirta atsevišķi no ieešanas atļaujas. Iekļūšanas punktu skaitu apsardzes zonās samazina līdz minimumam, kas nepieciešams iestādes normālai darbībai, paredzot arī nepieciešamo izklūšanas punktu skaitu avārijas situācijām. Nosacījumus ieešanai ārstniecības iestādē, kas ir I un II kategorijas apsargājamo objekts, nosaka attiecīgā objekta operators.

91. Operators var pieprasīt, lai ar transportlīdzekli apsargājamā objektā iebrauc apsardzes dienesta darbinieks vai cita šādiem darbiem norīkota persona, bet attiecīgā transportlīdzekļa vadītājs un kravu pavadošās personas iekļūst apsargājamā objektā ar ieešanas atļauju.

92. Apsardzes dienests pārbauda transportlīdzekļus un jebkuru priekšmetu, lai pārliecinātos, ka netiek ievestas lietas, kas var apdraudēt apsargājamā objekta drošību, kā arī lai pārliecinātos, ka apsargājamais avots netiek izvests bez atļaujas.

93. Apsargājamās zonas un pastiprinātas apsardzes zonas norobežo žogi, sienas vai citas nepārtrauktas aizsardzības barjeras. Barjeras tiek apsargātas, un tajās izveido iekārtas vai elementus, kuri spēj konstatēt jebkuru ielaušanās vai izlaušanās mēģinājumu. Papildus šiem elementiem barjeras apgaismo un tajās izveido iekārtas vai elementus, kuri aizkavē uzbrucēju ielaušanos vai izlaušanos caur barjeru. Personu iekļūšanu pārbauda uz katras attiecīgās zonas robežas.

94. I kategorijas apsargājamā objektā darbinieki, viesi un viņu personīgās lietas un transportlīdzekļi tiek pārbaudīti uz kontrolējamās zonas vai pastiprinātās apsardzes zonas robežas, lai pārliecinātos, ka šajā objektā netiek ienesti vai ievesti ieroči, sprāgstvielas, radioaktīvās vielas, toksiskās un narkotiskās vielas, alkohols, kā arī citi priekšmeti un materiāli, kuri var tikt izmantoti sabotāžai vai terorismam vai arī sekmēt šādas darbības. Ja attiecīgās vielas vai priekšmeti ir nepieciešami iestādes darbībai, tos ieved vai ienes ar speciālām atļaujām, kuras ir izdevis operators un saskaņojis to ar apsardzes dienesta vadītāju.

95. Ja apsargājamā objektā izmanto metāla detektorus, operators nodrošina, ka:

95.1. apsardzes darbinieki ir apmācīti izmantot stacionāros metālu detektorus un, ja nepieciešams, arī rokas detektorus;

95.2. ir izstrādātas instrukcijas, kā rīkoties, ja tiek atklāti neatļauti metāla priekšmeti.

96. Apsargājamā objektā ārstēšanai nepieciešamās narkotiskās vielas var ienest vai ievest neatliekamās medicīniskās palīdzības darbinieki, lai sniegtu pirmo neatliekamo palīdzību cietušajam, kuru bez briesmām viņa dzīvībai nevar pārvietot ārpus apsargājamā objekta. Šis nosacījums neattiecas uz ārstniecības iestādēm.

97. Operators iekļūšanas punktus apsardzes zonās nodrošina ar atbilstošām stacionārām kontroles iekārtām. I kategorijas apsargājamajos objektos izmanto iekārtas, ar kurām var atklāt radioaktīvās vielas un sprāgstvielas, bet I un II kategorijas apsargājamajos objektos, kuros veic darbības ar kodolmateriāliem, izmanto iekārtas, ar kurām var atklāt kodolmateriālus, radioaktīvās vielas, metāla priekšmetus un sprāgstvielas.

98. Neviena persona, tai skaitā darbinieki, netiek ielaista I un II kategorijas apsargājamajos objektos bez identifikācijas kartes. Persona, atrodoties apsargājamā objektā, identifikācijas karti novieto redzamā vietā virs apģērba, bet, atstājot objektu, to nodod glabāšanai apsardzes dienestam.

99. Ārstniecības iestādēs identifikācijas kartes nav nepieciešamas pacientiem un personām, kuras apmeklē pacientus.

100. Operators nodrošina:

100.1. identifikācijas karšu uzskaites sistēmu;

100.2. identifikācijas karšu sagatavju apsardzību un uzskaiti;

100.3. viesu un apmeklētāju reģistrācijas un kontroles procedūru.

101. Apsardzes dienesta vadītājs uzskaita visas izsniegtās identifikācijas kartes un pārbauda to stāvokli vismaz reizi trīs mēnešos.

102. Identifikācijas kartes uzskaites numuru drīkst mainīt tikai operators.

7. Tehniskās prasības autotransporta līdzekļu aizsardzībai

103. Autotransporta līdzekļus, kurus izmanto radioaktīvo materiālu vai kodolmateriālu transportēšanai ekskluzīvās lietošanas apstākļos, nodrošina pret to neatļautu lietošanu, izmantojot bloķēšanas un automātiskās avārijas signalizācijas ierīces.

104. Var izmantot šādus autotransporta līdzekļu bloķēšanas veidus:

104.1. automašīnas stūres, stūres kolonnas un tās komponentu, stūres pārvada, stūres zobratu pārnesuma un tā komponentu bloķēšana, lai nepieļautu neatļautu automašīnas lietošanu;

104.2. transmisijas bloķēšana;

104.3. ātrumu pārslēgšanas bloķēšana.

105. Autotransporta līdzekļu bloķēšanas sistēmu izveido tā, lai:

105.1. vajadzētu izslēgt iekārtu, ko izmanto, lai nepieļautu neatļautu automašīnas pārvietošanu, izmantojot tās dzinēja spēku, ja:

105.1.1. tiek iedarbināts automašīnas dzinējs;

105.1.2. automašīna uzsāk braukšanu un tiek iedarbināts stūres mehānisms;

105.2. to nevarētu ātri un nepievēršot apkārtējo cilvēku uzmanību atslēgt bez attiecīgās atslēgas - slēdzenī nepieciešamas vismaz 1000 dažādas speciāli konstruētas un izveidotas kombinācijas aizslēgšanas, atslēgšanas vai signalizācijas sistēmai. Ja gada laikā atslēgas un slēdzenes ražotājs izgatavo vairāk par 1000 attiecīgā tipa mehāniskās atslēgas, nepieciešams lielāks kombināciju skaits. Šajā gadījumā kombināciju minimālais skaits ir vismaz vienāds ar viena tipa atslēgu skaitu, kas tiek saražots gada laikā;

105.3. tā būtu pietiekami izturīga un to nevarētu ar vienkāršiem palīginstrumentiem sagraut vai atvienot - slēdzenes konstrukcijai jānodrošina, lai atslēgas mehānisma pagriešanai būtu nepieciešams vismaz 2,45 N*m liels griezēj spēks, ja netiek izmantota pareizā atslēga;

105.4. atslēgām un slēdzenēm nav redzams kodējums;

105.5. ciparu vai burtu kombinācija nav redzama uz displeja, ja izmanto elektronisko atslēgu sistēmu;

105.6. automašīnas drošība netiktu samazināta, ja bloķēšanas sistēma ir izslēgta un automašīnu izmanto atzīta persona;

105.7. bloķēšanas sistēma novērstu negadījumus, ja notiek automašīnas bloķēšana, tās dzinējam darbojoties, arī tad, ja sistēma iedarbojas neatļautas lietošanas dēļ.

106. Transportējot radioaktīvās vielas, kuras atrodas I kategorijas apsargājamā objektā, kā arī transportējot šo noteikumu 12.1., 12.3., 13.1. un 13.4.apakšpunktā minētos apsargājamās avotus, automašīnā nedrīkst atrasties personas, kas nav tieši saistītas ar minēto avotu transportēšanu. Transportējot radioaktīvas vielas, kuras atrodas I kategorijas apsargājamā objektā, kā arī šo noteikumu 11.1. un 12.1.apakšpunktā minētos apsargājamās avotus, automašīnai nodrošina apsardzes eskortu.

8. Noslēguma jautājumi

107. Noteikumu 21., 22. un 73.punkts stājas spēkā ar 2003.gada 1.janvāri.

108. Noteikumu 36., 40., 45., 58., 75., 83. un 87.punkts stājas spēkā ar 2004.gada 1.janvāri.

109. Noteikumu 97.punkts stājas spēkā ar 2004.gada 1.jūliju.

Ministru prezidents A.Bērziņš

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs V.Makarovs